Raadsvoorstel

Zaaknummer: 1845106
Steller: N. Langedijk
E-mail: N.Langedijk@hoorn.nl

Team: ZS
Teammanager: Jean Paul Verbeek
Portefeuillehouder: K. Al Mobayed

Onderwerp
Beleidsvisie Rondkomen 2021-2025

Agendering
Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Beleidsvisie Rondkomen
2	Factsheet Beleidsvisie Rondkomen

De raad besluit
De Beleidsvisie Rondkomen 2021-2025 vast te stellen, waarvan de kernpunten zijn:

1. Alle inwoners in Hoorn moeten kunnen rondkomen, de gemeente helpt daarbij;
2. De gemeente pakt de regie over de hulp, kijkt verder dan de hulpvraag en doet wat nodig is om het verschil te maken met een menselijke maat;
3. De hulp is eenvoudig, duidelijk en toegankelijk en
4. De hulp wordt opgepakt vanuit de ambities op de onderdelen: preventie, vroegsignalering, inkomensondersteuning, hulp bij schulden en civiele beschermingsmaatregelen.

Samenvatting
De Beleidsvisie Rondkomen is een uitwerking van het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2019-2023 met daarin de doelen: meekomen, rondkomen en vooruitkomen, uitgewerkt in negen opgaven. In de beleidsvisie wordt antwoord gegeven op de vraag: *Wat doen we ervoor om te zorgen dat inwoners kunnen rondkomen?*

De belangrijkste onderdelen waarmee antwoordt gegeven wordt op die vraag zijn:

1. Alle inwoners in Hoorn moeten kunnen rondkomen, de gemeente helpt daarbij;
2. De gemeente pakt de regie over de hulp, kijkt verder dan de hulpvraag en doet wat nodig is om het verschil te maken met een menselijke maat;
3. De hulp is eenvoudig, duidelijk en toegankelijk en
4. De hulp wordt opgepakt vanuit de ambities op de onderdelen: preventie, vroegsignalering, inkomensondersteuning, hulp bij schulden en civiele beschermingsmaatregelen.

Rondkomen is de samenvattende term die in Hoorn gebruikt wordt voor de beleidsterreinen: Inkomensondersteuning, hulp bij schulden (schuldhulpverlening) en civiele beschermingsmaatregelen (curatele, bewind en mentorschap). Daarbij horen ook inzet op het voorkomen van deze hulp (preventie) en inzet op het zo vroeg mogelijk bereiken van inwoners die hulp nodig hebben (vroegsignalering). Dit is een ontwikkeling van 'armoedebeleid' naar 'rondkomen' zo is:

- het beleid een doorvertaling van de doelen en opgaven uit het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein
- is er een bredere, toegankelijkere term dan 'armoede'.

Want: niemand wil arm zijn, iedereen wil rondkomen.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding
Op 9 juli 2019 is het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2019-2023 vastgesteld en op 18 december 2018 heeft de raad besloten een onderzoek naar (verborgen) armoede in Hoorn uit te laten voeren. Dit is in 2019 gebeurd (het rapport van dit onderzoek is bij brief van het college op 31 januari 2020 met de gemeenteraad gedeeld).

In Hoorn ontbreekt een brede visie op het thema Rondkomen. Er is ook nooit eerder een beleidsstuk op armoede of een daaraan gerelateerd onderwerp geweest terwijl een grote groep inwoners met een brede beleidsvisie beter geholpen kan worden.

Met de gemeenteraad is door het college afgesproken om in het eerste kwartaal van 2021 met een beleid op het doel 'rondkomen' uit het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2019-2023 te komen, dat vanaf het tweede kwartaal 2021 kan worden geïmplementeerd en uitgevoerd waarin de aanbevelingen van het onderzoeksrapport worden meegenomen.

Belang
Zorgen dat de inwoners van de gemeente Hoorn kunnen rondkomen.

Centrale vraag
Op welke manier wil de gemeenteraad ervoor zorgen dat alle inwoners van de gemeente Hoorn kunnen rondkomen?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat
Naar schatting hebben ruim 27.000 inwoners in Hoorn moeite met rondkomen. De Beleidsvisie Rondkomen leidt ertoe dat inwoners van Hoorn integraal hulp krijgen bij rondkomen, de gemeente inzet levert om te voorkomen dat inwoners niet kunnen rondkomen en zorgt dat inwoners die niet kunnen rondkomen zo vroeg mogelijk worden bereikt.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie
Rondkomen draagt bij aan de onderdelen people, planet en profit. Leven met druk en stress vanwege (dreigende) moeite met rondkomen is geen gezonde leefsituatie. Dit heeft invloed op alle facetten van het leven. Dit voorstel draagt bij aan een betere leefomgeving, het vinden of behouden van een baan en het maken van betere, bewustere en gezondere keuzes.

4. Kaders
Participatiewet
De wet waarin de regels, taken en bevoegdheden voor gemeenten rondom bijstand en inkomensondersteuning staan.

Boek 1 Burgerlijk Wetboek
Dit is het wetboek waarin de regels en bevoegdheden voor inwoners en gemeenten rondom civiele beschermingsmaatregelen (curatele, bewind en mentorschap) staan.

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
De wet waarin de regels, taken en bevoegdheden voor inwoners en gemeenten rondom hulp bij schulden staan.

Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2019-2023
Dit is de op 9 juli 2019 door de gemeenteraad vastgestelde 'paraplu' voor alle verdere beleidsontwikkeling in het sociaal domein van de gemeente Hoorn. De doelstellingen uit dit beleidsplan zijn dat alle inwoners in Hoorn naar eigen vermogen moeten kunnen meekomen, rondkomen en

vooruitkomen. Hierbij horen nemen opgaven waar de gemeente Hoorn zich in de periode 2019-2023 met een integrale aanpak op richt.

Beleidsvisie Integrale Schuldhulpverlening 2021
Het specifieke beleid op schuldhulpverlening (vastgesteld door de gemeenteraad op 8 december 2020) met als belangrijkste onderdelen: integraal werken, perspectief bieden en gerichte hulp aan ondernemers met financiële problemen. Dit beleidsstuk valt onder de koepel van de Beleidsvisie Rondkomen op het onderdeel: Hulp bij schulden.

Onderzoek naar (verborgen) armoede in Hoorn
Op 18 december 2018 besloot de gemeenteraad om een onderzoek uit te laten voeren naar (verborgen) armoede en de armoedeval in Hoorn. In 2019 deed Bureau Bartels daarom onderzoek naar (verborgen armoede in Hoorn en naar de mogelijkheden om dit gericht aan te pakken. Dit onderzoek is weergegeven in een onderzoeksrapport (aangeboden door het college aan de gemeenteraad bij brief van 31 januari 2020) met daarin aanbevelingen die onder andere tot stand gekomen zijn door de medewerking van ca. 2000 huishoudens in Hoorn. De conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Beleidsvisie Rondkomen. De aanbevelingen zijn/ worden verwerkt in de Beleidsvisie Rondkomen en/of bijbehorend implementatieplan en/of beleidsregels en/of werkinstructies.

Beheersmaatregelen sociaal domein
Binnen het sociaal domein in de gemeente Hoorn heerst een tekort aan financiële middelen. Hiervoor is een bestuursopdracht sociaal domein vastgesteld die wordt uitgevoerd. Met deze bestuursopdracht proberen we de tekorten terug te dringen en de begroting weer sluitend te maken. Ook het beleidsveld Rondkomen heeft meerdere taakstellingen gekregen om het tekort in het sociaal domein te verminderen. Deze taakstellingen zijn vanaf 2021 ingeboekt en zijn:

- Bewindvoeringskosten, besparing van € 100.000 in 2021, € 200.000 in 2022, € 300.000 in 2023 en vanaf 2024 structureel € 400.000 per jaar op het budget voor de bijzondere bijstand;
- Aanpassen WTCG/CER regelingen, structureel € 110.000 per jaar vanaf 2021;
- Ruimtevrager intensiveren schuldhulpverlening, structureel € 200.000 per jaar vanaf 2021;
- Ruimtevrager vergoten bereik doelgroep, structureel in 2021 en 2022 € 201.675 en vanaf 2023 € 288.875 en
- Ruimtevrager Stichting Netwerk Stand By, vanaf 2021 structureel € 30.000 (wordt op een andere manier gefinancierd).

Andere getroffen maatregelen die moeten zorgen voor een betere kwaliteit en efficiëntere dienstverlening, die mogelijk ook kunnen leiden tot een kostenbesparing binnen 'Rondkomen' zijn:

- Zorg voor de juiste monitoringsgegevens (lopende beheersmaatregel 1);
- Overlap beperken in subsidies en aanbod/ inkoop (afgerond en geborgd beheersmaatregel 21) en
- Inzetten op digitalisering (lopende beheersmaatregel 27).

5. Argumenten

De Beleidsvisie Rondkomen (Bijlage 1) geeft antwoord op de vraag: *Wat doen we ervoor om te zorgen dat inwoners kunnen rondkomen?*

De belangrijkste onderdelen uit de beleidsvisie om antwoordt te geven op die vraag zijn:

1. Alle inwoners in Hoorn moeten kunnen rondkomen, de gemeente helpt daarbij;
2. De gemeente pakt de regie over de hulp, kijkt verder dan de hulpvraag en doet wat nodig is om het verschil te maken met een menselijke maat;
3. De hulp is eenvoudig, duidelijk en toegankelijk en
4. De hulp wordt opgepakt vanuit de ambities op de onderdelen: preventie, vroegsignalering, inkomensondersteuning, hulp bij schulden en civiele beschermingsmaatregelen.

1. Alle inwoners in Hoorn moeten kunnen rondkomen, de gemeente helpt daarbij.
Met de Beleidsvisie Rondkomen zorgt de gemeente Hoorn ervoor dat alle inwoners in Hoorn kunnen rondkomen. Niet alle inwoners kunnen (volledig) zelfstandig rondkomen door verschillende oorzaken. Het vinden en krijgen van goede hulp waarbij wordt ontzorgd wordt als dat nodig is, is hiervoor belangrijk. Armoede gerelateerde problematiek beperkt bij inwoners de ruimte in het hoofd om met andere dingen bezig te zijn (legt een focus op dat wat er niet of juist te weinig is) en op die gebieden goede weloverwogen beslissingen te nemen. Dit is een inmiddels breed gedragen theorie vanuit het boek 'Schaarste' (uit 2013 door: Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir, zie verwijzing in de Beleidsvisie Rondkomen paragraaf 4.1). Wat in veel gemeenten en andere armoede aanpak (gerelateerde) beleidsstukken wordt gedragen.

Die hulp bij rondkomen bieden we via een integrale aanpak, volledig in lijn met de integrale benadering uit het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2019-2023. Dit zorgt ervoor dat de gemeente de uitdagingen gezamenlijk (in- en extern) en duurzaam op kan pakken.

2. De gemeente pakt de regie over de hulp, kijkt verder dan de hulpvraag en doet wat nodig is om het verschil te maken.
Als het inwoners niet lukt of niet (dreigt) te lukken om rond te komen krijgen inwoners de hulp die zij in hun situatie nodig hebben. De gemeente pakt de regie over die hulp en zorgt voor een menselijke maat. Bij hulp van de gemeente wordt verder gekeken van de hulpvraag en wordt gedaan wat nodig is om het verschil te maken. Hulp bij rondkomen gaat verder dan slechts het afhandelen van een aanvraag op een voorziening. Het vraagt om een bredere kijk en doen wat nodig is voor de betreffende inwoner(s).

3. De hulp is eenvoudig, duidelijk en toegankelijk.
De hulp moet eenvoudig, duidelijk en toegankelijk zijn om inwoners succesvol te helpen bij rondkomen. Dit gaat om de inzet van communicatie en communicatiemiddelen maar ook de manier waarop de inwoner hulp krijgt. Bijvoorbeeld de inhoud van brieven, informatie op de website en manier waarop contact gemaakt kan worden met rondkomen consulenten.

4. De hulp wordt opgepakt vanuit de ambities op de onderdelen: preventie, vroegsignalering, inkomensondersteuning, hulp bij schulden en civiele beschermingsmaatregelen.
In de beleidsvisie worden acties voorgesteld op de onderwerpen:
- Preventie: om te voorkomen dat inwoners in de (nabije) toekomst (zwaardere) hulp van de gemeente nodig hebben.
- Vroegsignalering: om inwoners die hulp nodig hebben zo vroeg mogelijk te bereiken.
- Inkomensondersteuning: Om inwoners die dat willen te helpen naar een zo onafhankelijk en zelfstandig mogelijk bestaan, zonder financiële zorgen.
- Hulp bij schulden: Om te zorgen dat alle inwoners die dat nodig hebben hulp krijgen bij schulden.
- Civiele beschermingsmaatregelen: om te zorgen dat inwoners bij curatele, bewind en mentorschap op de juiste manier geholpen worden.

De onderwerpen en acties kennen door het hele stuk een samenhang in combinatie met integraal werken en communicatie. Zo draagt alle inzet, die ook nauw verband houdt met de implementatie en uitvoering, bij aan de ambities.

Keuzes
Keuze 1: De Beleidsvisie Rondkomen zoals in dit voorstel wordt voorgesteld vast te stellen waarmee ingezet wordt op de vier onderdelen zoals hier boven beschreven.

Keuze 2: De Beleidsvisie Rondkomen niet vast te stellen en een aangepaste beleidsvisie voor te stellen op de vier onderdelen waarin de gemeente Hoorn voor de inwoners minder hulp biedt op de vier onderdelen, namelijk een Beleidsvisie Rondkomen waarin:

1. een bepaalde groep inwoners met de grootste financiële problemen geholpen wordt bij rondkomen;
2. de gemeente de hulp biedt waar een inwoner een beroep op doet;
3. hulp gekaderd is, geen extra inzet op (proactieve) communicatie wordt ingezet en
4. de hulp geboden wordt vanuit een ambitie die in hoofdlijnen betekent dat de gemeente Hoorn alleen op onderdelen waar de gemeente toe verplicht is hulp aanbiedt tot maximaal 120% van de landelijke bijstandsnorm. Dat is op de onderdelen: Preventie en vroegsignalering alleen ten behoeve van inwoners met schulden, inkomensondersteuning alleen vanuit de Participatiewet (bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, individuele studietoeslag en kwijtschelding gemeentelijke belastingen).

Risico's
Met een Beleidsvisie Rondkomen wordt in de gemeente Hoorn voor het eerst structuur aangebracht. Dit kan zorgen voor een 'domino effect', dit is positief omdat meer inwoners met rondkomen geholpen kunnen worden maar dat leidt wel tot extra kosten. De meeste voorzieningen die onder de Beleidsvisie Rondkomen vallen zijn openeinde regelingen, dat betekent dat bij meer succes (meer aanvragen) en recht op de voorziening de voorziening ook moet worden toegekend. Er is geen plafond. De ontwikkeling die de Rondkomen consulenten moeten maken kan er een zijn waartoe niet alle medewerkers in staat zijn. De kwaliteit die de Beleidsvisie Rondkomen nastreeft wordt dan niet behaald, ook de beschikbare capaciteit en de kwaliteit van de capaciteit is een risico. Het is een uitdaging om geschikte medewerkers voor bepaalde functies aan te trekken. De Covid-19 pandemie zal de komende jaren hoe dan ook invloed hebben op de aanspraak die inwoners maken op voorzieningen voor rondkomen. Er wordt een stijging van het aantal hulpvragen verwacht, voornamelijk bij afbouw van de landelijke steunmaatregelen. En het in beeld brengen van resultaten/ monitoring is een risico. Er moet bijvoorbeeld aan de hand van de Beleidsvisie Rondkomen een nieuw management informatie systeem gebouwd worden. Dat kost tijd.

Bij keuze 2 is het een extra risico dat niet alle inwoners die hulp nodig hebben (goed) geholpen kunnen worden waarmee problemen eerst groter (moeten) worden voordat de inwoner hulp krijgt. De uiteindelijke kosten worden hierdoor op langere termijn hoger geschat, niet alleen binnen dit beleidsterrein. Geschat wordt dat keuze 1 juist op termijn zorgt voor een daling van kosten.

Om de risico's zo goed mogelijk te beheersen worden deze zorgvuldig gemonitord. Er worden aan de gemeenteraad periodieke rapportage(s) en jaarlijkse evaluatie gedaan. Zodra budget(ten) overschreden dreigen te worden of één van de andere risico's te groot wordt, wordt de gemeenteraad hierin betrokken.

Advies
Keuze 1: De Beleidsvisie Rondkomen zoals in dit voorstel wordt voorgesteld vast te stellen.

6. Maatschappelijk draagvlak
In 2019 is het onderzoek naar (verborgen) armoede in Hoorn uitgevoerd. De gemeenteraad is hier per brief van het college (met als bijlage het onderzoeksrapport) op 31 januari 2020 over geïnformeerd. Vervolgens is de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkeling van de Beleidsvisie Rondkomen met een brief op 22 mei 2020 (nog onder de naam armoedebeleid) en op 14 oktober 2020 (na een sessie met de Procesgroep sociaal domein op 8 oktober 2020).

Er is een zorgvuldig proces gekozen om de Beleidsvisie Rondkomen tot stand te laten komen. Zoals ook in de beleidsvisie te lezen is, is dit beleidsstuk tot stand gekomen door intensieve samenwerking met: raadsleden, wethouders, ambtenaren van de gemeente Hoorn, deurwaarders, bewindvoerders, curatoren, mentoren, ondernemers, onderwijs, woningbouwvereniging, WerkSaam, ervaringsdeskundigen, andere specialisten en inwoners.

De behoefte in de stad aan een Beleidsvisie Rondkomen is groot. Dit werd alleen al duidelijk aan de hand van het enthousiasme waarmee de ontwikkeling van deze Beleidsvisie Rondkomen door de stad werd ontvangen. De bereidheid om hieraan een bijdrage te leveren was groot.

7. Financiële consequenties

Er is jaarlijks ruim € 5 miljoen begroot voor het totale onderdeel rondkomen. Hierbij is al rekening gehouden met de kortingen waartoe de raad heeft besloten in het kader van vermindering van de tekorten in het sociaal domein. De Beleidsvisie Rondkomen zorgt op sommige onderdelen voor een besparing, op sommige niet en er worden nieuwe taken opgepakt die extra geld kosten. Hier is gebruik gemaakt van de informatie over bestedingen van de afgelopen vier jaar in combinatie met schattingen, bijvoorbeeld met betrekking tot het vergroten van het bereik.

Dit leidt ertoe dat er binnen de vastgestelde meerjarenbegroting op alle onderdelen die binnen de Beleidsvisie Rondkomen vallen een nieuwe sluitende meerjarenbegroting is gemaakt. Om risico's af te kunnen dekken, die met de jaren toenemen vanwege het vergroten van het bereik is daarvoor vanaf 2022 een apart budget voor 'risicoafdekking' meegenomen.

De risico's en budgetten binnen de Beleidsvisie Rondkomen worden de komende jaren zorgvuldig gemonitord. Naast periodieke rapportage(s) en jaarlijkse evaluatie wordt de gemeenteraad tijdig betrokken bij een dreigende budgetoverschrijding. Zo houden we de implementatie en uitvoering van deze Beleidsvisie Rondkomen beheersbaar.

	2021	2022	2023	2024
Onze aanpak: Integraal	€ 321.000	€ 257.000	€ 237.000	€ 227.000
Preventie	€ 52.000	€ 71.730	€ 62.000	€ 62.000
Vroegsignalering	€ 152.994	€ 124.000	€ 129.000	€ 134.000
Inkomensondersteuning	€ 4.042.000	€ 3.863.266	€ 3.749.532	€ 3.631.798
Hulp bij schulden	€ 865.500	€ 920.500	€ 950.500	€ 950.500
Civiele beschermings-maatregelen	€ 0	€ 82.000	€ 82.000	€ 82.000
Communicatie	€ 10.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Risicoafdekking	€ 0	€ 9.998	€ 18.462	€ 41.196
Totale capaciteit Rondkomen	€ 1.370.694	€ 1.452.500	€ 1.452.500	€ 1.447.500
Totaal	**€ 5.463.494**	**€ 5.363.494**	**€ 5.263.494**	**€ 5.163.494**

8. Communicatie

Naar aanleiding van de vaststelling van de Beleidsvisie Rondkomen wordt een persbericht verspreid. Verder wordt het implementatieplan (zie hieronder bij realisatie), waarvan communicatie een belangrijk onderdeel is, gevolgd.

Dit raadsvoorstel wordt behandeld in 'de week van het geld'. De vaststelling van de Beleidsvisie Rondkomen wordt daarom ook nadrukkelijk bekend gemaakt via verschillende mediakanalen en er worden in het onderwijs afzonderlijke (digitale) activiteiten georganiseerd in datzelfde kader.

GEMEENTE HOORN

9. Realisatie

De implementatie van de Beleidsvisie Rondkomen is een belangrijk onderdeel. Voor de Beleidsvisie Rondkomen is direct een implementatieplan (bijlage 2 van de Beleidsvisie Rondkomen) opgesteld.

Na vaststelling van de Beleidsvisie Rondkomen wordt de implementatie van het beleid gefaseerd opgepakt en wordt het beleid uitgevoerd. Onderdeel hiervan is het eveneens tijdens de raadsvergadering van 23 maart 2021 voorleggen (in volgorde na de vaststelling van de Beleidsvisie Rondkomen volgens dit raadsvoorstel) van een raadsvoorstel ter vaststelling van de verordeningen:

- Inkomensondersteuning Gemeente Hoorn en
- Bestrijding misbruik bijzondere bijstand Gemeente Hoorn.

Hoorn, 16 FEB 2021

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris, de burgemeester